

Kainuu-ohjelman (maakuntasuunnitelma 2040 ja maakuntaohjelma 2022 – 2025) laatiminen

Linjauskeskustelu MV 15.6 Jouni Ponnikas

Lukuohje: seuraavassa on paljon materiaalia taustatietona hyödynnettäväksi, valtuuston esityksessä sitä ei käydä kaikkea läpi, vaan jätetään aikaa keskustelulle

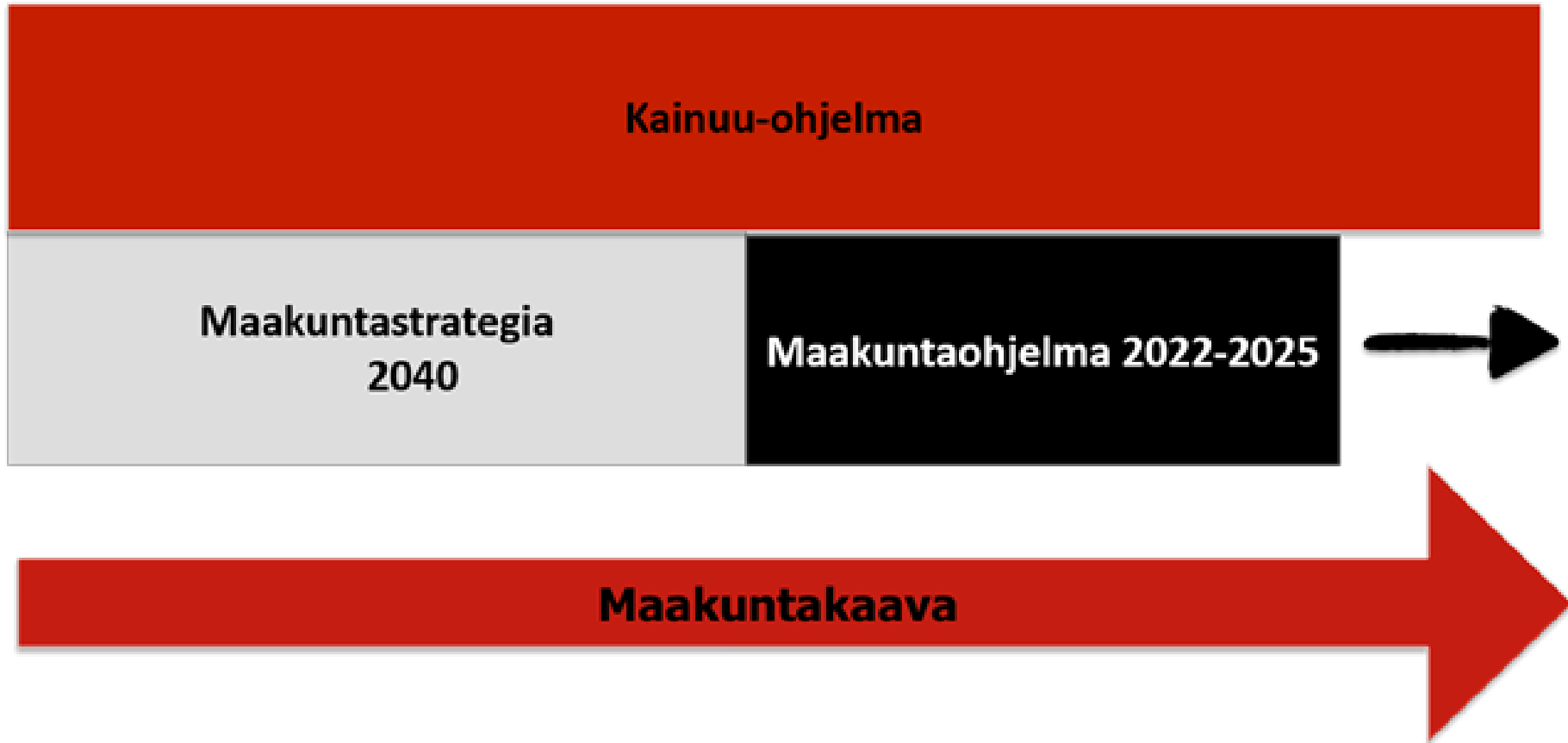

- Kainuun nykyisen maakuntasuunnitelman ja -ohjelman päivitystyö käynnistetään kuluvan vuoden 2020 aikana. Suunnitelma ja ohjelma on yhdistetty yhdeksi Kainuu-ohjelmaksi ja tätä rakennetta käytetään myös jatkossa. Ohjelmien päivitystyö toteutetaan näin myös yhtenä prosessina.
- Nykyinen **maakuntaohjelma** on voimassa vuodet 2018 – 2021 ja tuleva **2022 – 2025**. Nykyinen **maakuntasuunnitelma** ulottuu vuoteen 2035. Se päivitetään vuoteen **2040** ulottuvaksi.
- Maakuntasuunnitelma ja -ohjelma perustuvat kahteen lakiin: Maankäyttö- ja rakennuslaki, Laki alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista. Kaikkia näitä lakeja uudistetaan parhaillaan ja lakien uudet sisällöt luovat puitteet myös Kainuu-ohjelman päivitysprosessille ja huomioidaan tulevassa ohjelmassa.

Kainuu ohjelman rakenne ja yhteys maakuntakaavaan

Kainuun liitto

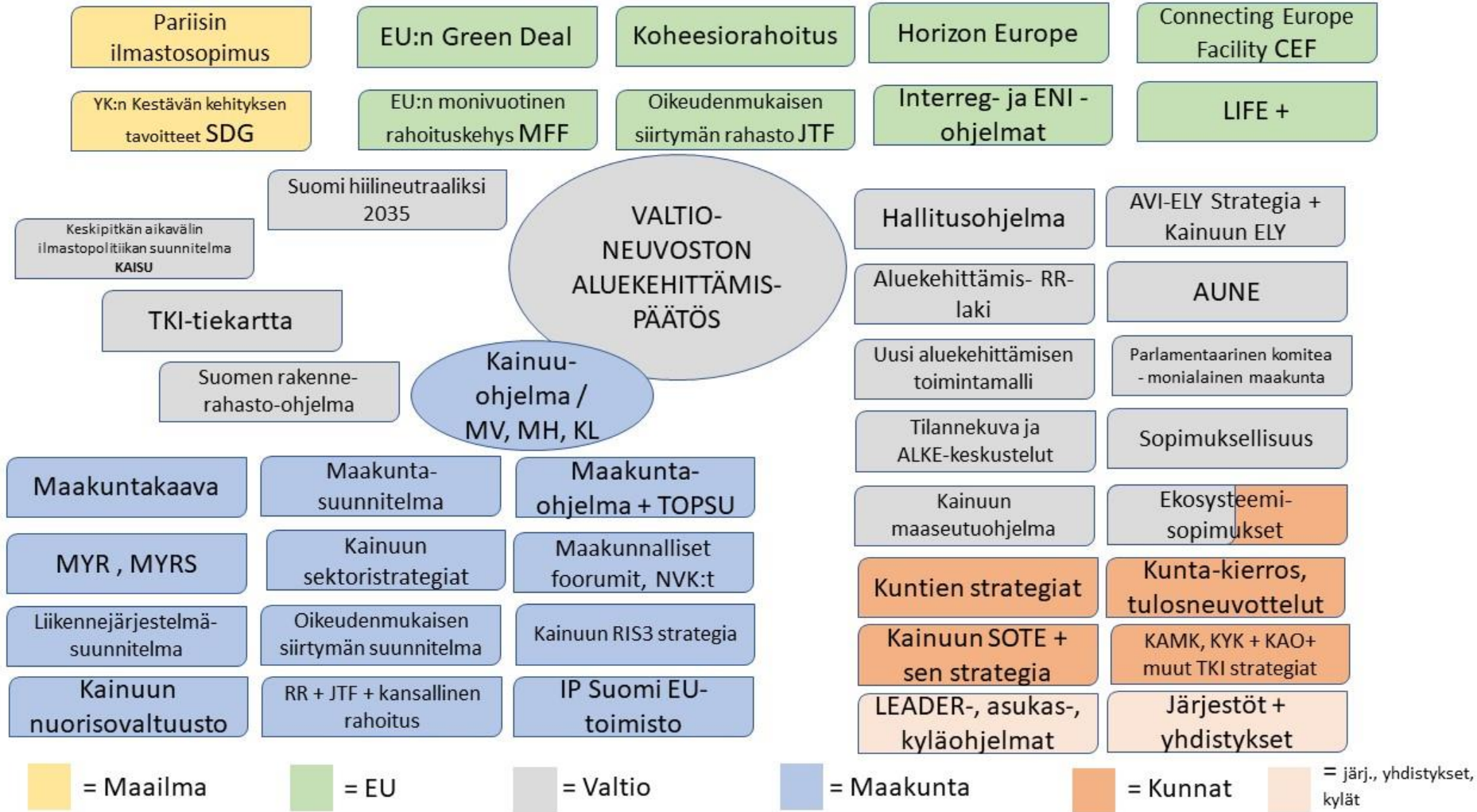

Kainuu-ohjelman laatimisen työohjelma, aikataulu 2020-2022	2020												2021											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Nykytilan analyysi: Topsun seurantaraportti 2020, Korona tilanneanalyysit																								
Poliittinen ohjaus, MH johtaa/ linjaa ohjelmaprosessia, MV tekee linjapäätökset																								
Kainuu-ohjelman laatimisen strategiaryhmä ohjaamaan sisällöntuotantoa MH päättää asettaa																								
Nykyisen maakuntaohjelman onnistumisen ja vaikuttavuuden arviointi (MDI)																								
Jatkuva osallistaminen ja viestintä, OAS, liiton sivut, ota kantaa.fi, some																								
Ohjelmakeskustelu Kainuun kuntien kanssa, kuntataratratat, KLn kuntakierros																								
Arviot tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista maakunnan kehittämiseen ja tulevaisuuteen, skenaariotyöskentely																								
Älykkään erikoistumisen strategian päivitys sekä käsittely ja hyväksyminen MHssa ja MVssa, liitetään osaksi MAKOa																								
Maakuntasuunnitelman laatiminen sekä käsittely SOVA ryhmässä ja nuorisovaltuustossa sekä käsittely ja hyväksyminen sekä MHssa ja MVssa																								
Maakuntaohjelman laatiminen ja eri teemojen käsittely MHssa																								
Maakuntaohjelman käsittely SOVA ryhmässä ja nuorisovaltuustossa sekä käsittely ja hyväksyminen sekä MHssa ja MVssa																								
Maakuntasuunnitelman ja -ohjelman sisältävän Kainuu-ohjelman luonnoksen valmistuminen																								
Maakuntasuunnitelman ja -ohjelman sisältävän Kainuu-ohjelman lausuntokierros ja avoin kuuleminen																								
Kainuu-ohjelman lausuntokierroksen ja avoimen kuulemisen palautteen huomioiminen ja käsittely MHssa																								
Kainuuohjelman käsittely nuorisovaltuustossa sekä MHssa ja MVssa																								
Kainuu-ohjelman vaikutusten arviointi ja ympäristöselostuksen laatiminen SOVA työryhmässä.																								
Kainuu ohjelman ja sen ympäristöselostuksen hyväksyminen MH ja MV																								
Uusi maakuntahallitus ja -valtuusto käsittelevät, linjaavat ja hyväksyvät Kainuu-ohjelman																								
Uusi maakuntasuunnitelman ja -ohjelman sisältävä Kainuu-ohjelma tulee voimaan 1.1.2022																								

Kainuu ohjelma ja sen sukulaiset

Kainuun liitto

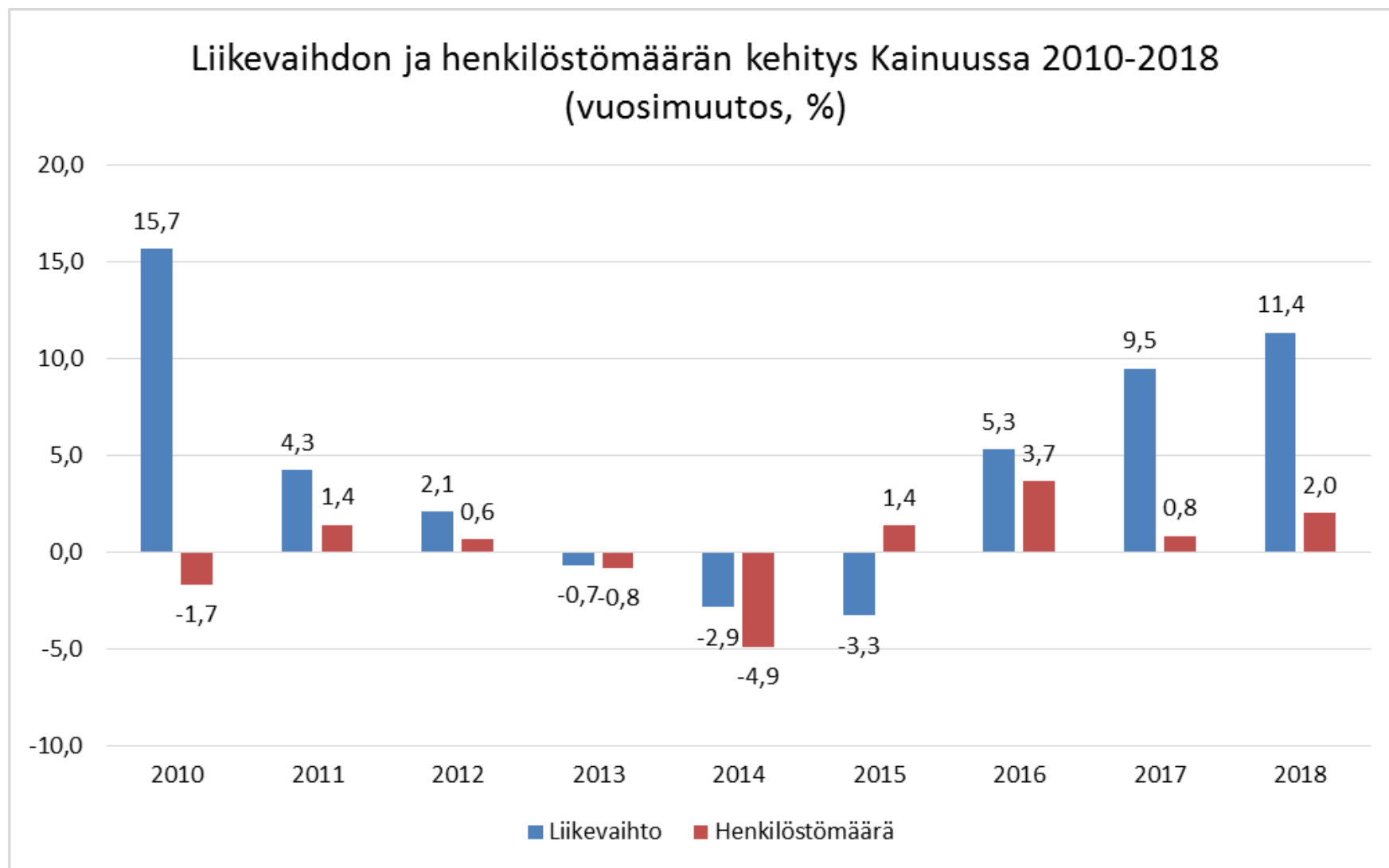

Onko Kainuu kehittynyt tavoiteltuun suuntaan (ennen korona-aikaa) ?

Kaikkien toimialojen kehitys Kainuussa 2010-2018

Kainuun liitto

Työllisyyskatsaus Helmikuu 2020 Kainuu

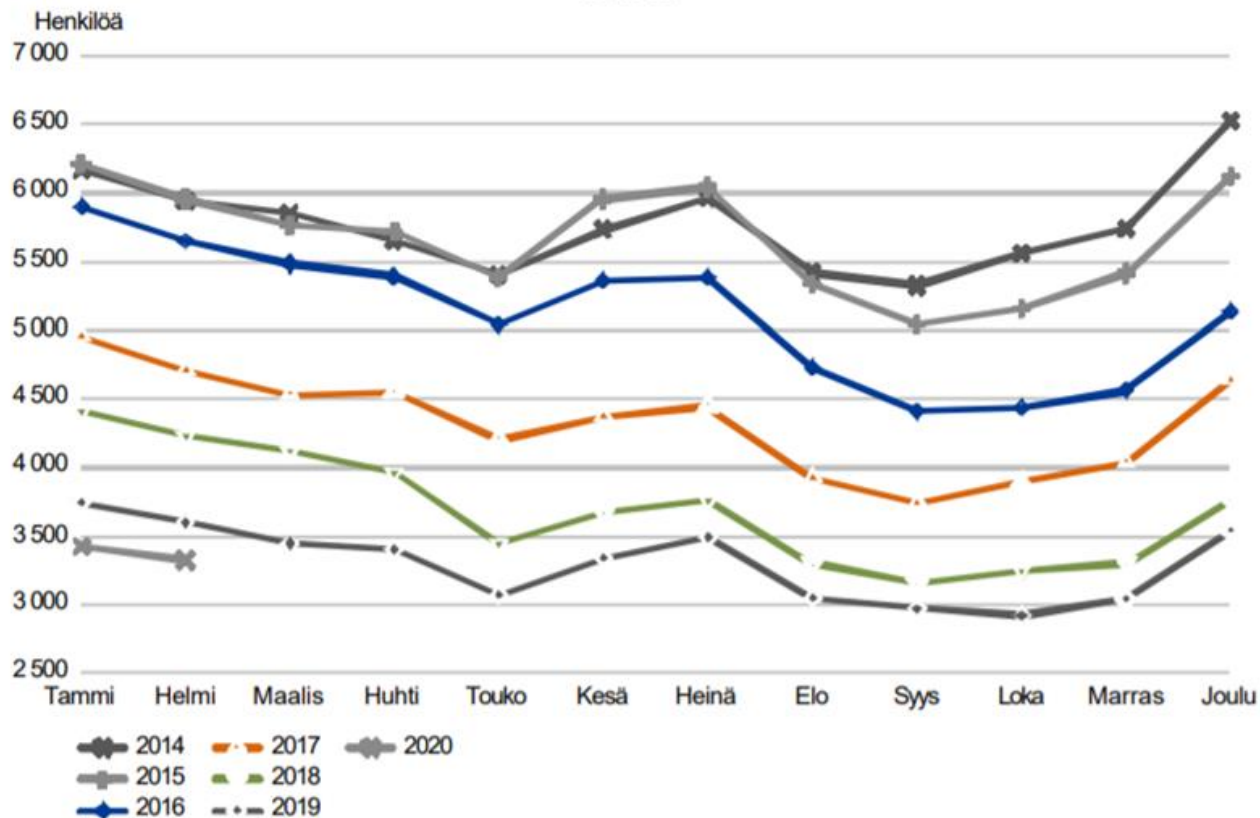

Kainuun liitto

- Kainuun työttömyys laski helmikuun lopussa 8 % (276) edellisvuodesta – muutos oli koko maan nopeinta
- Työttömyys oli 2/2020 laskenut Kainuussa 55 kuukautta yhteen menoon

TYÖTTÖMAT TYÖNHAKIJAT, KUUKAUSIVERTAILU

Kainuu

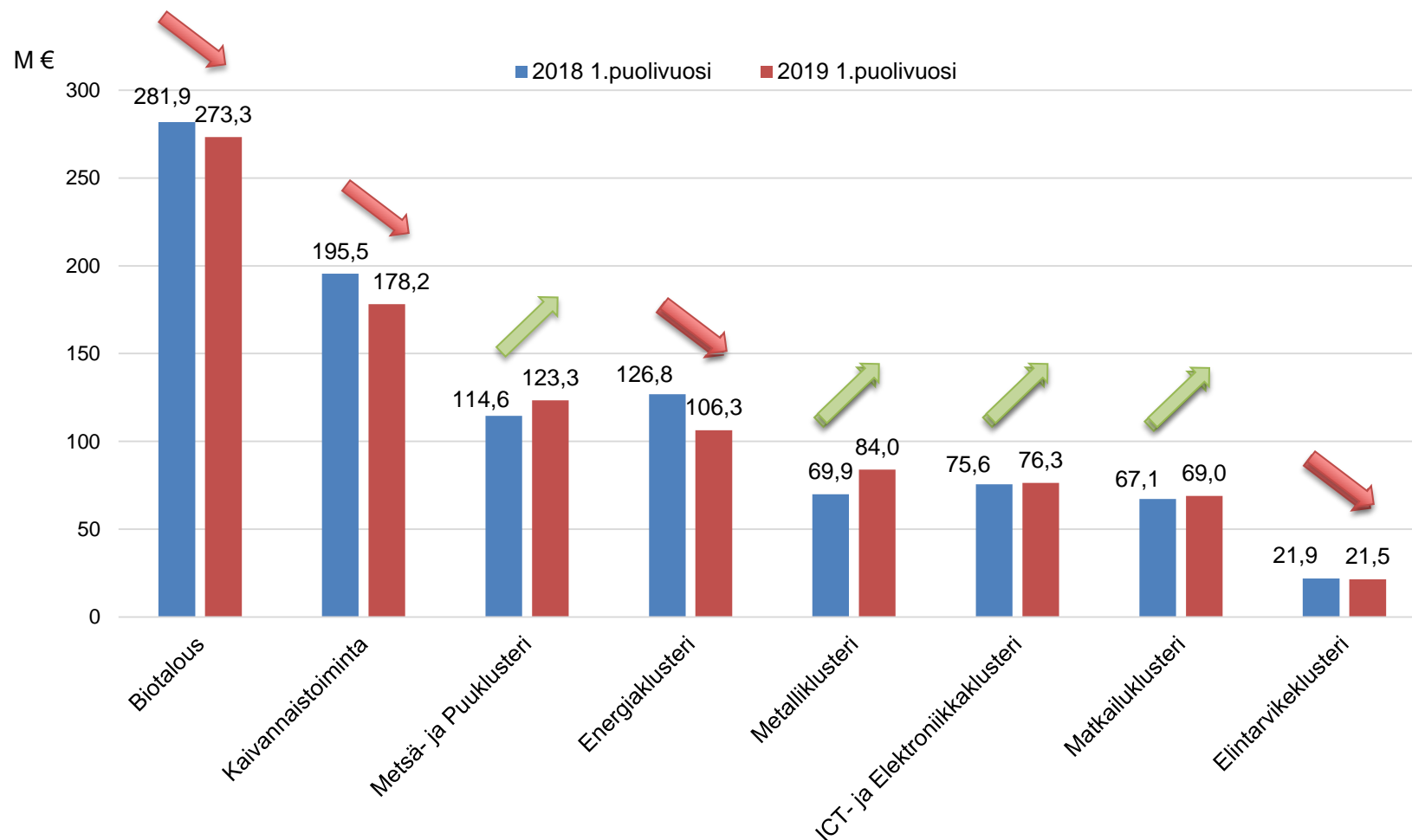

Liikevaihdon 1.puolivuosi 2018 ja 2019

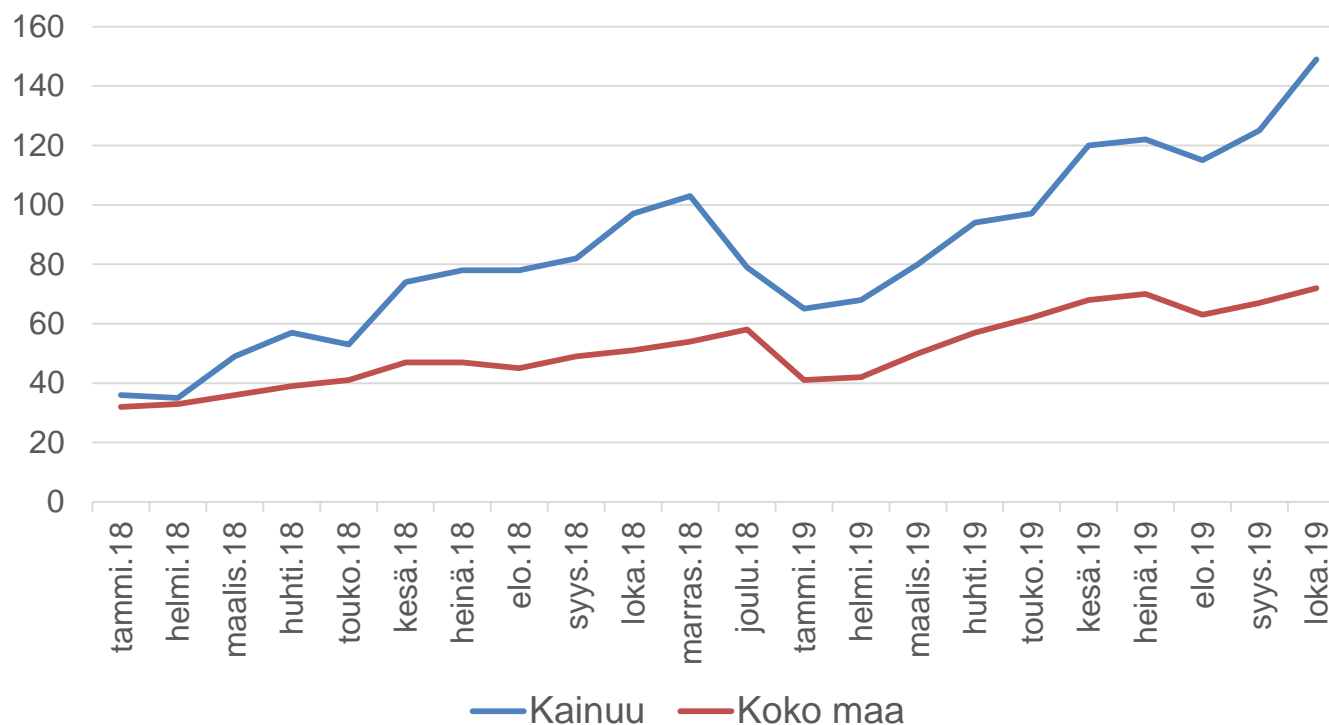
Kainuun liitto

Liikevaihto 1.puolivuosi 2018 ja 2019

Kainuun ja koko maan työpaikkojen avoinna olon kesto 2018 tammikuu - 2019 lokakuu

Yritystoiminta, työllisyys, julkinen talous ja osaaminen

- Kainuun **aluetalous** ja **yritystoiminta** ovat kehittyneet myönteisesti:
 - Alue-bkt kasvoi Kainuussa 8,3 prosenttia vuonna 2017, kun koko maassa vastaava luku oli 3,6 %,
 - Kainuun yrityskanta vuoden 2019 kesäkuussa 3885, mikä on yli 100 yritystä enemmän kuin vuonna 2017.
 - Kainuussa aloitti vuoden 2019 tammi-syyskuussa 238 uutta yritystä, mikä on enemmän kuin koko vuonna 2017 aloittaneiden määrä.

Yritystoiminta, työllisyys, julkinen talous ja osaaminen

Kainuun liitto

- Asukasta kohden lasketut TKI -menot nousivat 2018 ennätystasolle 412 euroon. Samoin yritysten tuotannon jalostusarvo on kasvanut.
- Viennin arvo nousi 2018 huippulukemiin, mutta sen jälkeen kasvu on tasaantunut.
- Työttömyys on laskenut yhteensä menoon yli 4 vuotta ja oli vuoden 2019 lopussa 11 %.
- Uusien avoimien työpaikkojen määrä on kasvanut 48 prosenttia vuoden 2017 lopun tilanteesta. Avoimia työpaikkoja oli Kainuussa vuoden 2019 lopussa 795.
- Toisaalta työpaikkojen avoinna olon kesto on myös pidentynyt huomattavasti: vuonna 2017 työpaikka oli keskimäärin avoinna 54 päivää ja vuonna 2019 jo 148 päivää (toiseksi pisin aika Suomen maakunnista), yritysten kokemat rekrytointiongelmien osuus on kasvanut - 2019 syksyllä 55%

Yritystoiminta, työllisyys, julkinen talous ja osaaminen

Kainuun liitto

- Teollisia ja palvelualan **investointeja** Kainuuseen; eri toimialojen **veturiyrityksiä** ja **toimialavetureita** julkiselle sektorille & **liiketoimintaekosysteemejä ja osaamiskeskittyimiä**
 - Renforsin Rantaan ST1 bioetanolin tuotannon pilottilaitos sivuvirtoineen, jonka kehitystä vahvistaa Kainuun liiton osaksi rahoittama Oulun yliopiston modernin biojalostuksen professuuri ja tutkimusryhmä.
 - Renforsin rannan datakeskusekosysteemi CSC:n toimintoineen ja supertietokoneineen luo erittäin vetovoimaisen data-analytiikan keskittymän, jonka avulla Kajaani ja Kainuu voi hyvinkin saada koilliskaapelin kulkemaan alueeltaan ja päästä globaalisti yhden merkittävimmän liikenneyhteyden varrelle. CSC data-keskukseen Kajaaniin on tehty päätös 240 M€ investoinnista suurteholaskennan tietokoneeseen osana eurooppalaista EuroHPC ohjelmaa
 - Kuhmon Woodpoliksen puurakentamisen osaamiskeskus on kehittynyt ja saanut tunnustusta esim. palkitun Tuupalan puukoulun myötä.

Yritystoiminta, työllisyys, julkinen talous ja osaaminen

Kainuun liitto

- Vuokatin urheilu-, matkailu- sekä tutkimus- ja koulutusalue on valittu eurooppalaiseksi hyväksi käytännöksi ja samoin Vuokatti vuoden matkailukohteeksi 2019.
- Suomussalmen kunta Euroopan liikuntakaupunkitunnustus (2017)
- Hossan kansallispuistostatuksen myötä alueen luontomatkailun kasvu on saanut uutta puhtia.
- Paltamon biotuotetehdas (KaiCell Fibers Oy) -hanke on edennyt hyvin: ympäristölupa on käsittelyssä ja tehtaalla on tarkoitus aloittaa toimintansa 2023 ja toteutuessaan kyseessä on noin 0,9 miljardin euron teollinen investointi, jonka sellun tuotannon ympärille tulee rakentumaan jatkojalostusta, sivuvirtojen hyödyntämistä sekä TKI –toimintaa
- Kainuun uusi sairaala (159 M€ investointi) aloitti toimintansa 2020.
- Sotkamo Silverin hopeakaivos avattiin 2019. Terrafamen akkukemikaalitehtaan (240 M€ investointi) rakennustyöt ja rekrytoinnit käynnissä

Yritystoiminta, työllisyys, julkinen talous ja osaaminen

- **Kuntatalous** ja sen näkymät ovat Kainuussa kuten koko maassakin haastavat. Kainuun kuntien taloutta kuormittavat ikärakenteesta johtuva heikko väestöllinen huoltosuhde ja ohut verokertymä sekä sosiaali- ja terveystalouden tuottamisen kasvavat kustannukset ja nyt korona
- SOTEn kulujen kasvupaineet vaikeuttavat kuntien taloustilannetta, SOTEn nettokäyttökustannukset ovat maan korkeimmat, 4341 euroa/asukas
- Kuntatalouden vuosikate vuonna 2017 oli 383 euroa/asukas ja vuonna 2018 enää 8 euroa/asukas. Vuonna 2019 vuosikate tilinpäätösarvion mukaan on 821 euroa/asukas. Kainuun kuntien toimintakate oli vuonna 2018 -6864 ja vuonna 2019 -7057 euroa/asukas. Kuntatalouden tulos oli vuonna 2017 -4 euroa/asukas ja vuonna 2018 -384 euroa/asukas. Vuoden 2019 tilinpäätösarvio on poikkeuksellinen: kuntatalouden tulos on 2549 euroa/asukas, mikä johtuu siitä, että Kajaani ja Sotkamo myivät 33 prosentin vähemmistöosuuden Loiste OY:stä.

- Kainuun matkailun kansainvälinen brändi, Arctic Lakeland Kainuu, osana Visit Finlandin matkailun markkinoinnin suuralueyhteistyötä
- Kainuu Brysselin joulutorin isäntäalue 2018 – 2019 vuoden vaihteessa ja Grüne Woche 2019 ja 2020
- Vuonna 2019 Kuhmo valittiin mukaan UNESCO:n Creative Cities -kaupunkiverkoston ja on ensimmäinen UNESCO:n kirjallisuuskaupungin arvon saavuttanut suomalaiskaupunki.
- Vuonna 2019 matkailijoiden rekisteröityjen yöpymisten määrä nousi lähelle miljoonaa. Myös ulkomaisten matkailijoiden määrässä on päästy noin 100 000
- Kansainvälisiä opiskelijoita Kainuussa on erityisesti KAMKssa
- KAMK opetusministeriön mittareilla Suomen tehokkain, ja opiskelijoiden palautteen mukaan vetovoimainen oppilaitos. Opiskelijoiden koulutuksesta antama palaute on toiseksi parasta Suomessa

TOPSUn seurannan keskeiset havainnot

Työllisyys

+ Työttömyys laskenut 53 kk

Hyvinvointi

- Suuri sairastavuus edelleen, vaikka suunta parempi

Kuntatalous

- Pieni verokertymä, korkeat sotekustannukset ja ikääntyvä väestö

Aluetalous

+ Yritysten määrä, liikevaihto ja henkilöstömäärät kasvaneet

Koulutus

+ Aloittaneiden määrät ja tutkinnon suorittaneiden määrät kasvaneet

Saavutettavuus

+/- Entisellä tasolla

Vetovoima

+ Kotimaanmatkailu ennätyslukemissa - Väestö vähenee edelleen

Onnistuttu:

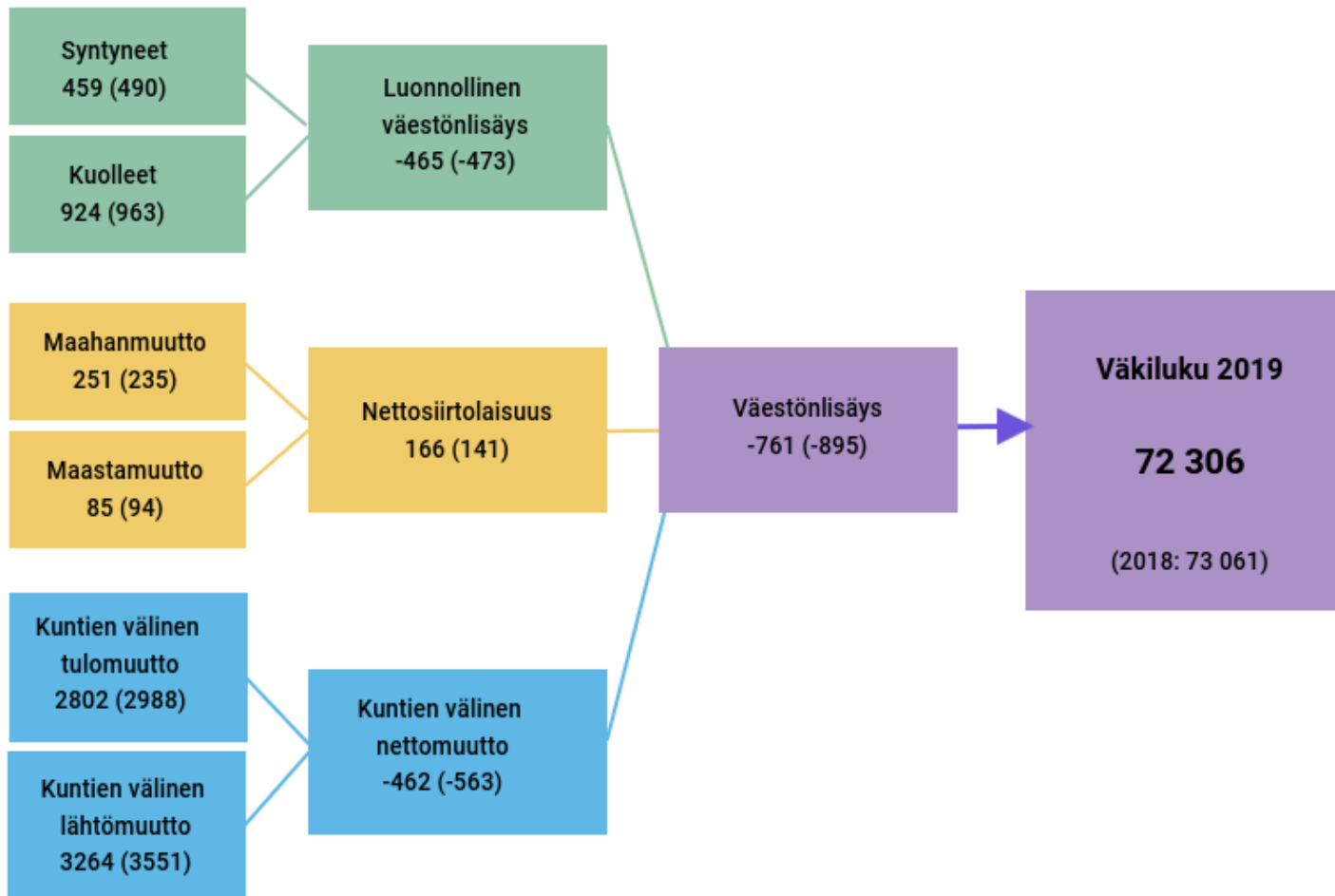
Aluetalous, Työllisyys, TKI,
Osaamiskeskittymät, Investoinnit ...

Ei onnistuttu:

Alueen veto- ja pitovoima –
väestönkehitys

Osaavan työvoiman saaminen
Saavutettavuus (lentomotti, tiestön
kunto) ...

Kainuun väestönkehitys 2019 (2018)

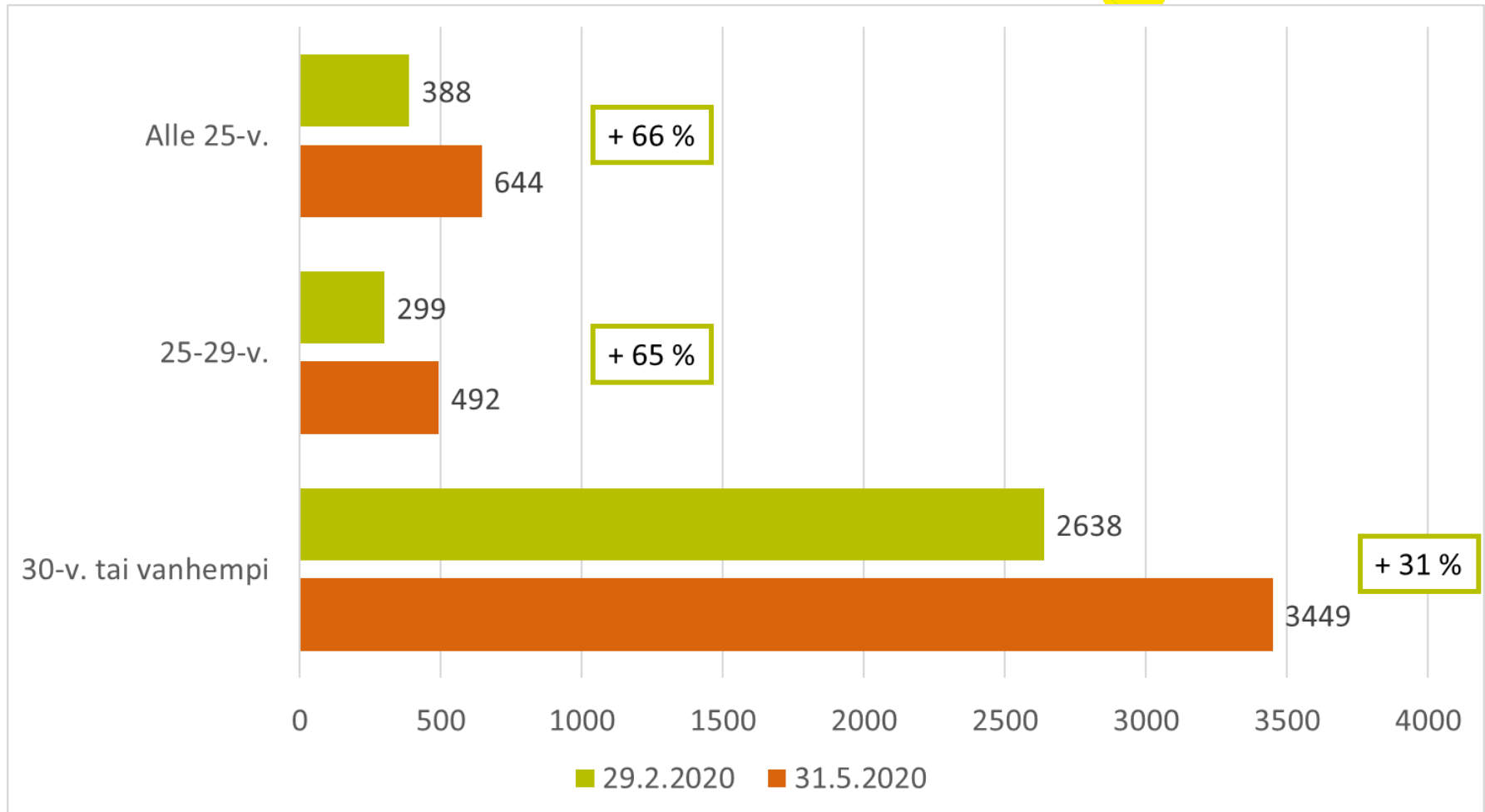

Lähde: Tilastokeskus 2020. Päivitetty 26.5.2020

Työttömien ja lomautettujen ikäjakauma 29.2. ja 31.5.2020

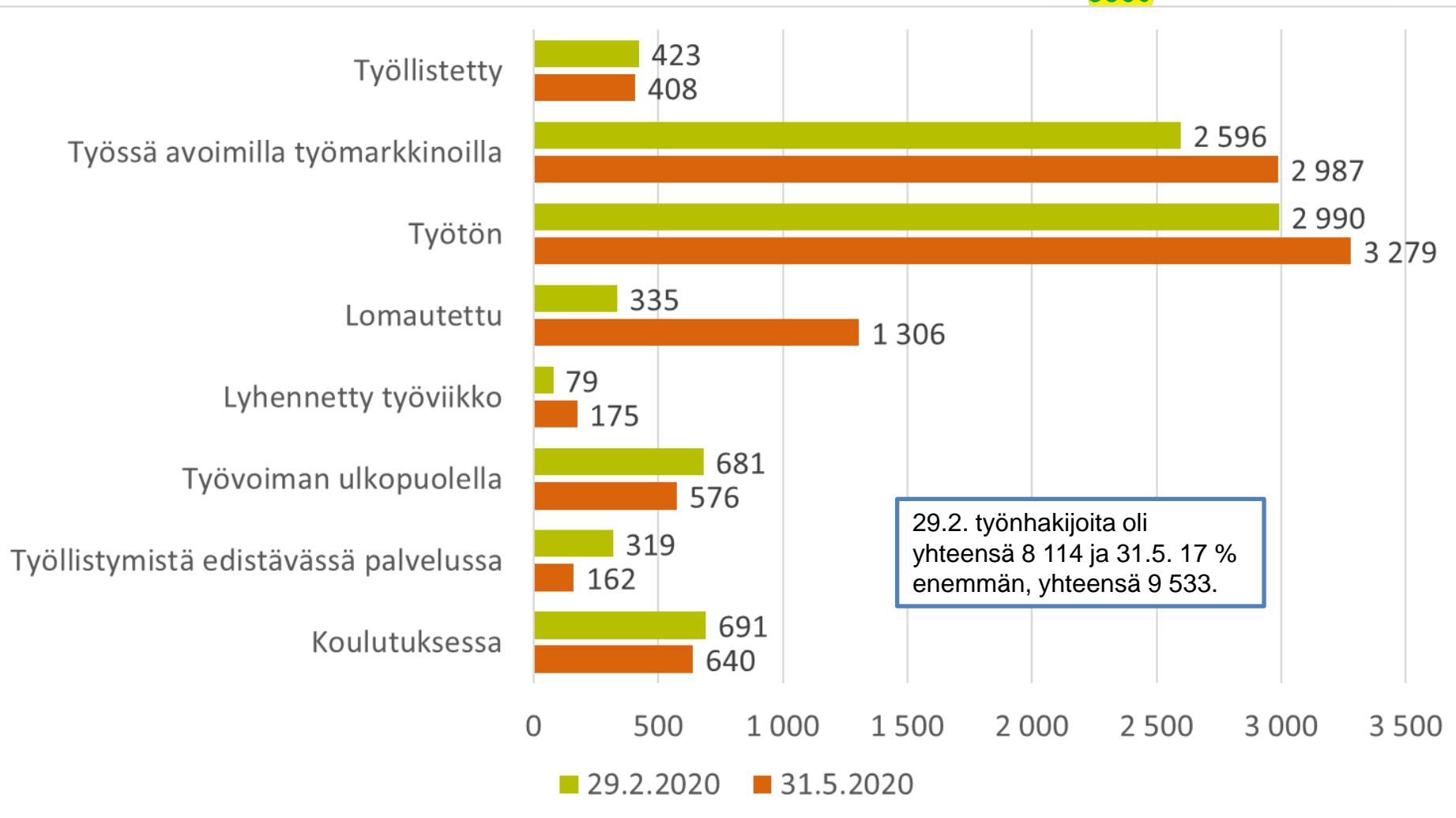
Kainuun liitto

Kaikki Kainuun työnhakijat työllisyyskoodeittain 29.2. ja 31.5.2020

Kainuun liitto

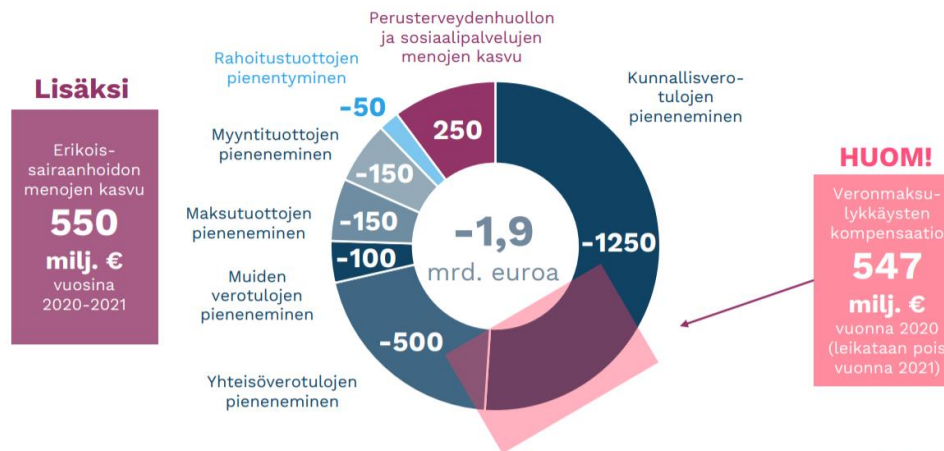

- Koronakriisi heikentää muutoinkin haasteellista kuntataloutta koko maassa. Kunnallisverotulot, yhteisövero- ja muut verotulot sekä toimintatuotot pienenevät samalla kun perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon ja sosiaalipalvelujen menot kasvavat. Lisäksi koronakriisin oletetut pidempiaikaiset seurausvaikutukset väestön hyvinvointiin lisäävät palvelujen kysyntää ja kustannuksia.

Päivitys vaikutusarvioon 14.5.2020

Koronavirusepidemiolla yli -1,9 miljardin euron vaikutus kuntatalouteen vuonna 2020

12.5.2020

KUNTATA

- Muuttaa aluetalouden tilanteen ainakin lyhytaikaisesti
- SOTE henkilökuntapula pahentunut, luonnonvara-ala & maatalous kv kausityövoimaa ei saada (pula n. 300 työntekijää 4 – 9 / 2020)
- Koronaviruspandemiasta 7,5 miljoonan kulut Kainuun sotelle
- Lomautettuja erityisesti Sotkamo (matkailu), Kajaani (palvelut)
- Työttömyysprosentti 4/2020: 16,2% (5,6% edellisvuotta enemmän)
- Suurimpien Kainuussa peruttujen tapahtumien kokonaismenetys karkeasti arvioituna Kainuun aluetalouteen yli 15 miljoonaa euroa
- Suurimmat vaikutukset matkailu-, ravintola- ja erikoiskaupan alalla sekä yleisesti palvelualoilla
- Rakentamiseen ja teollisuuteen vaikutuksia ei vielä ole ollut
- Vientiyritysten haasteet tulossa vasta myöhemmin. Vaikutukset vientiin näkyvät viiveellä Kainuussa, mutta vaikutukset tilauskantoihin ovat isoja, kun viennin määrä laskee.
- Viennin ja teollisuusyritysten tilauskantojen lasku näkyvät laajasti kuljetukseen + palveluihin – yleinen taantuma, elinkeinorakenteen muutos, työllisyystilanne heikkenee
- Saavutettavuus heikentynyt – lentomotti – uhkana vuoroliikenteen loppuminen Kajaanin kentältä

Kainuun avaintoimialojen näkymiä: matkailu

Kainuun liitto

- Maaliskuussa yöpymiset vähenivät reilu 30 %, (kotimaiset -27 %, kv -70 %)
- Huhtikuussa yöpymiset vähenivät 90 % (kotim. -89 %, kv -98 %)
- Majoitusmyynti laski maalikuussa 2,8 milj. €, huhtikuussa 2,9 milj. € ja tammi-huhtikuulla 6,3 milj. € edellisvuoteen verrattuna.
- Suurimpien Kainuussa peruttujen tapahtumien kokonaismenetykset karkeasti arvioituna Kainuun aluetalouteen yli 15 miljoonaa euroa.
- Koronan jälkeen Kainuun saavutettavuus ja liikenneyhteyksien palautuminen ja kehitys ovat iso kysymys
- Koronan jälkeen kysynnän arvioidaan viriävän ensin kotimaan matkailijoiden osalta, joista suuri osa saapuu Kainuuseen autolla
- Lentoliikenteen säilyttämiseksi Kainuussa tarvitaan työmatkailun ja kansainvälisen matkailun elpymistä. Kajaanin lentokentälle saapui maaliskuussa 1 800 matkailijaa, joten lentomatrustajien saapumiset vähenivät 59 prosenttia.

Korona – miten tästä eteenpäin?

Kainuun liitto

- Nähtäväksi jäävät pitkäaikaiset taloudelliset + työmarkkinavaikutukset
- Kuitenkaan ikärakenne, työmarkkinoille tulevien ja sieltä poistuvien epäsuhta ei muutu – eläköityminen nostaa työvoiman tarvetta jatkossakin ja talous palaa kasvu-uralle – uusia työpaikkoja syntyy; ikääntyvät yrittäjät ehkä normaalia herkemmin luopuvat koronakriisin aikana
- Matkustaminen ei palaa (nopeasti) ennalleen – kotimaan matkailu korostuu
- Etätyö – etäkokoukset - digitalisaatio
- Miten koronan aiheuttamasta talouden lamasta selvitään
 - ✓ Investointien merkitys korostuu:
 - infrainvestoinnit – saavutettavuus, tietoliikenneyhteydet
 - teolliset ja palvelualojen investoinnit – kasvu ja työllisyys,
 - jäähyille laitettujen liikenneyhteyksien palauttaminen ja parantaminen (lentoliikenne nyt kokonaan poikki – palauttaminen kriittistä, erityisesti kv-matkailu – kasvu, työllisyys, saavutettavuuden pysyvä parantuminen)
 - tapahtumamatkailun nopea elvyttäminen
 - etätyön paikkariippumattoman työn nopea realisoituminen
 - ✓ Resilienssin vahvistaminen

Kainuun investointinäkymiä

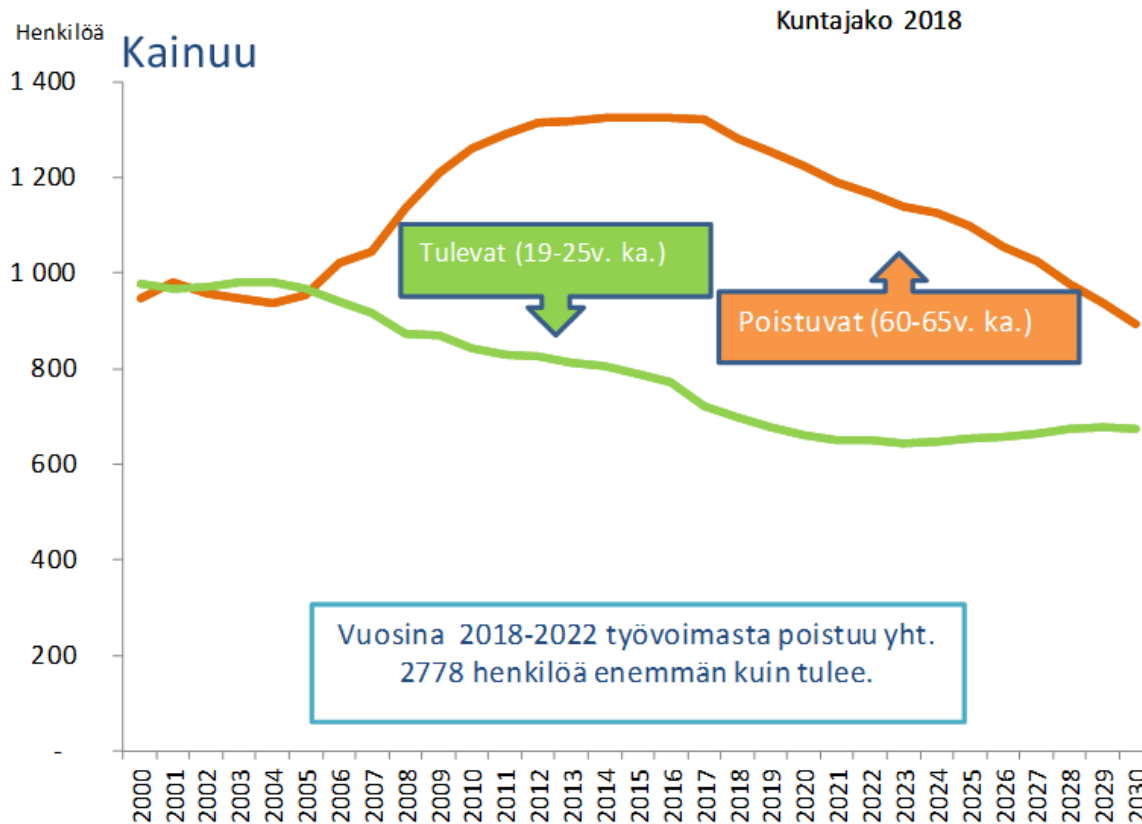
Kainuun liitto

TOTEUTUNEET JA TAVOITTELTAVAT INVESTOINNIT								
Toimiala	Alue	Investointi	Invest. suuruus (M€)	Odotettu liikevaihto (M€/v.)	Lisätyövoiman tarve	Lisätyövoiman tarve rakennusaikana	Väillinen työllistävä vaikutus, työpaikkaa	Aikajänne
Biotalous	Kainuu	Metsänhoito ja puunkorjuu			400			2021
Biotalous	Kuhmo	Woodpolis 2020 puutuoteteollisuusalue		185	60			2020
Biotalous	Kajaani	Pölkky Oy Kajaani Renfrorssin ranta	30					2020-2021
Biotalous	Kajaani	Tehtaan laajennus St1 Renfrorssin ranta	60		20			2020
Biotalous	Paltamo	Tehtaan toteutus (KaiCell Fibers)	900		160	2000	1030	2021
Biotalous	Sotkamo	Luonnontuoteala / marjojen jalostus	5					2019
Uusiutuva energia / tuulivoima	Kajaani	Ilmatar Energy Oy: Piiparinmäki ja Murtomäki	82			200	100	2021
Uusiutuva energia / tuulivoima	Hyrnsalmi	Kivivaara-Peuravaara & Illevaara ja Lumivaara	123					2019-2022
Rakentaminen	Kajaani	Kainuun uusi sairaala (osittain puurakennus)	159			200		2018-2020
Rakentaminen	Suomussalmi	Infra: junarata, terminaalirakennus	80					2020-2022
Rakentaminen	Kajaani	Sammonkaari -korttelihanke	35					2018-2022
Kaivannaistoiminta	Sotkamo	Silver: invest. rikastusprosessi, malmitutkimus	20					2020-2025
Kaivannaistoiminta	Kajaani	Otanmäki-kaivoksen avaaminen	150		400			2020-2025
Kaivannaistoiminta	Kajaani	Otanmäki kaivos: ilmeniitin talteenotto (kiertot.)	20		25	50		2020-2022
Kaivannaistoiminta	Sotkamo	Uraanin talteenotto (Terrafame)	10	10	30		50	2020-2023
Kaivannaistoiminta	Sotkamo	Akkukemikaalitehdas (Terrafame)	240	200	150	600		2020
Kaivannaistoiminta	Sotkamo	Tuotannon lisääminen	75					2020-2023
Kaivannaistoiminta	Ristijärvi	Kiviteollisuus (RG Stone)	3					2020-2022
Kaivannaistoiminta	Suomussalmi	Tulikivi talkkikaivos	50					2020-2021
Teknoliateollisuus/Metalliklusteri	Kajaani	Toimeksiannot koti- ja ulkomaille (Transtech)		700	150			2018 -
Teknoliateollisuus	Kajaani	Pelialan investoinnit (Critical Force ym.)	10		50			2018-2021
Informaatio ja viestintä	Kainuu	Uudet tietoliikenneyhteydet (Koillisväylä)	21,5					2020-2021
Informaatio ja viestintä	Kajaani	CSC Data Center (EuroHPC / Puhti /Lumi)	244,1		20	200		2019-2021
Informaatio ja viestintä	Kajaani	Data Center business ecosystem	10					2020-2023
Matkailuklusteri	Puolanka	Paljakka	34,8		5			2020-2023
Matkailuklusteri	Hyrnsalmi	Ukkohalla	6					2020-2025
Matkailuklusteri	Sotkamo	Vuokatti Areena	8					2019-2020
Matkailuklusteri	Kainuu	Muut matkailuinvestoinnit matkailurakent.	95			100		2020-2025
		Yhteensä	2471,4		1470	3350	1180	

Työmarkkinoilta poistuvat ja sinne tulevat ikäluokat

Kainuun liitto

Työmarkkinoille tulevat = 19-25 -vuotiaat, ikäluokkien keskiarvo
 Työmarkkinoilta poistuvat = 60-65 -vuotiaat, ikäluokkien keskiarvo

Lähde: Tilastokeskus

FCG 2018

	Poistuvat	Tulevat	Erotus
2000	949	977	-28
2001	982	966	16
2002	957	971	-14
2003	948	982	-34
2004	937	980	-43
2005	956	968	-12
2006	1023	941	82
2007	1046	915	131
2008	1135	874	261
2009	1212	870	342
2010	1262	844	419
2011	1292	829	463
2012	1314	825	489
2013	1320	812	507
2014	1326	807	519
2015	1325	788	537
2016	1324	772	552
2017	1322	721	601
2018	1282	699	584
2019	1254	678	576
2020	1224	662	562
2021	1190	651	539
2022	1168	650	518
2023	1138	643	495
2024	1127	649	478
2025	1100	652	448
2026	1055	657	399
2027	1025	664	362
2028	978	673	306
2029	937	677	260
2030	894	674	220

Van hyvejää!

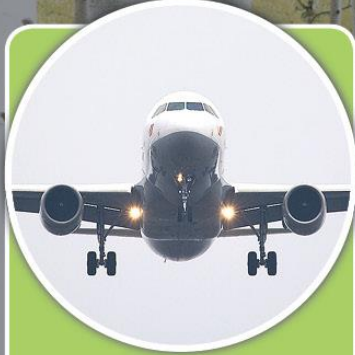
Hyvinvoiva ja vetovoimainen Kainuu

Maakuntaohjelma 2018 - 2021

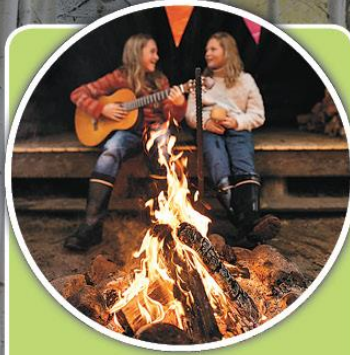
OSAAMINEN

matkailua,
teknologiateollisuutta,
biotaloutta, kestävää
kaivannaisalaa
=
YRITYSTOIMINTA

SAAVUTETTAVUUS

uusia
liikkumis-
ratkaisuja
=
TILAA ELÄÄ
JA ASUA

HYVINVOINTI

työtä,
terveyttä,
luonnonläheisyyttä,
yhteisöllisyyttä
=
SUJUVA ARKI

MAAKUNTAKUVA

omiin vahvuuksiin
perustuvia investointeja,
matkailijoita ja
asukkaita
=
POSITIIVINEN VIRE

KANSAINVÄLISYYS

alueellista,
kansallista,
kansainvälistä
yhteistyötä
=
TULOKELLISUUS

Kestävä kehitys • Osaaminen • Digitaalisuus • Kansainvälisyys • Tasa-arvo

ARVOT: positiivisuus ja kannustaminen, koko Kainuun mahdollisuuksien optimointi

KAINUUN ÄLYKKÄÄN ERIKOISTUMISEN PAINOTUKSET 2018-2021

Läpileikkaavat teemat
ja tavoitteet kaikilla
osaamisaloilla:

Kehitystä vauhdittavien
teknologiasovellusten (KET)
tuominen tuotekehitykseen
ja valmistukseen

Robottiikan, automaation
ja data-analysoinnin
hyödyntäminen

Kiertotalouden
uudet ratkaisut
ja sovellukset

Vähähiilisyys, resurssitehok-
kuus ja ilmastonmuutoksen
hillinnän ja sopeutumisen
innovaatiot

INNOVAATIOT:

TEKNOLOGIA- TEOLLISUUS

- Mittaustekniikka
- Pelit, simulaattorit
ja datakeskukset
- Metalliteollisuus

BIOTALOUS JA KAIVOSTEOLLISUUS

- Alan teollisuuden
prosessi- ja ympä-
ristömonitorointi
- Metsäbiotalous,
ruoka ja sininen
biotalous

HYVINVOINTI- JA TERVEYSALA

- Aktiviteetti-
matkailu
- Terveys, liikunta
ja urheilu

Investointeja, yrityksiä, osaamista ja teknologiaa alueelle, tuotannon
ja viennin jalostusasteen sekä volyymin kasvattaminen

Van hyvejää! Hyvinvoiva ja vetovoimainen Kainuu

***Kainuun hyvinvointi ja vetovoima tehdään osaamisella, rohkealla
yrittämisellä ja yhteistyöllä.***

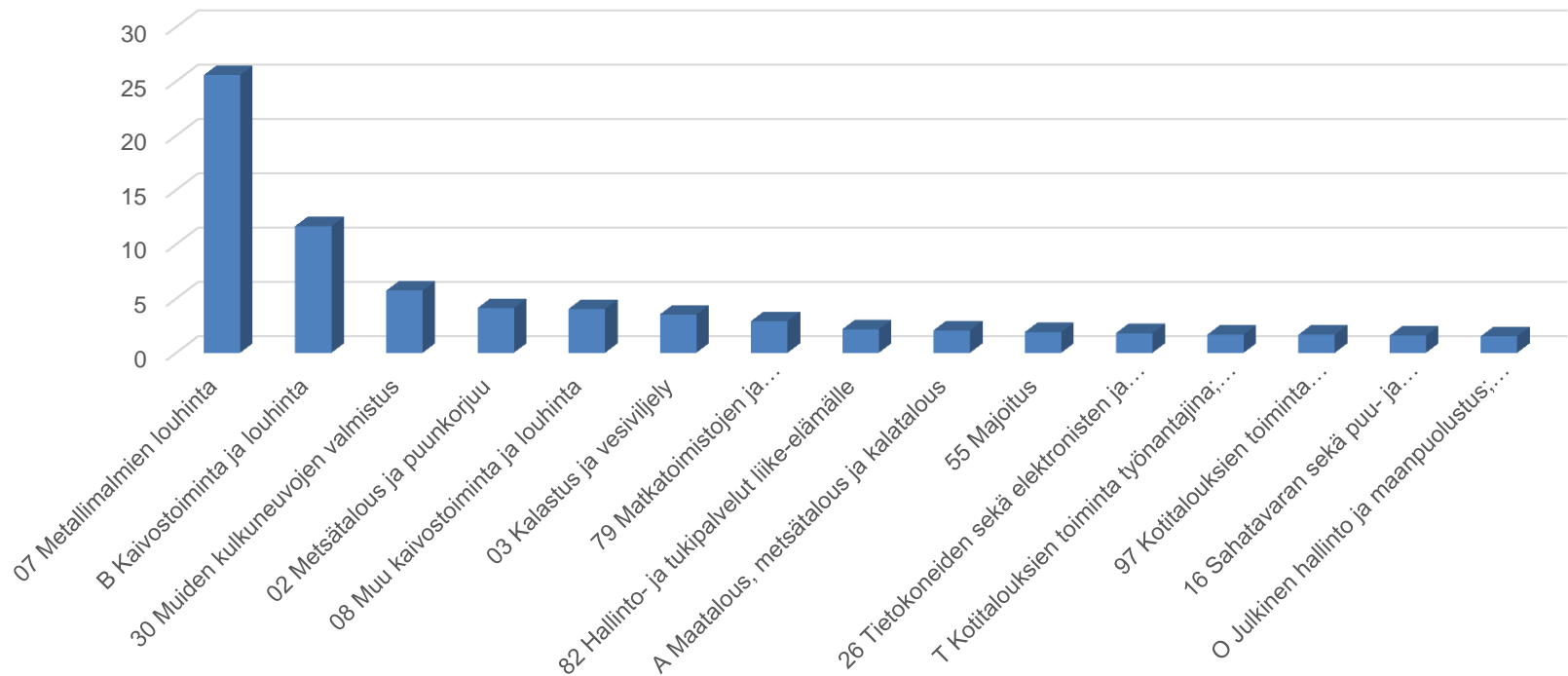
Kehittämisen painopisteet kohti vuotta 2035

- 1. Yritystoiminnan kasvua osaamisella, viennillä ja investoinneilla**
(mkl. osaavan työvoiman saatavuus)
- 2. Toimivat palvelut, vetovoima ja luonnonläheisyys** (KV ja ylimaakunnalliset yhteydet ja vyöhykkeet; Tavoiteltava aluerakenne 2035)
- 3. Hyvinvoiva Kainuu** (hyvinvoinnin kehittäminen)
- 4. Kainuun kehityksen määrälliset tavoitteet** (mkl. ennakointi ja seuranta)

Kainuun vahvimmat suhteellisen edun toimialat vuonna 2017

B-H-analyysi: Kainuun suhteellisesti vahvat alat v. 2017

”Kainuun strategiatyössä tulee huomioida ilmastonmuutoksen hillintä” (Maakuntaudistuksen ohry 5.11.2018)

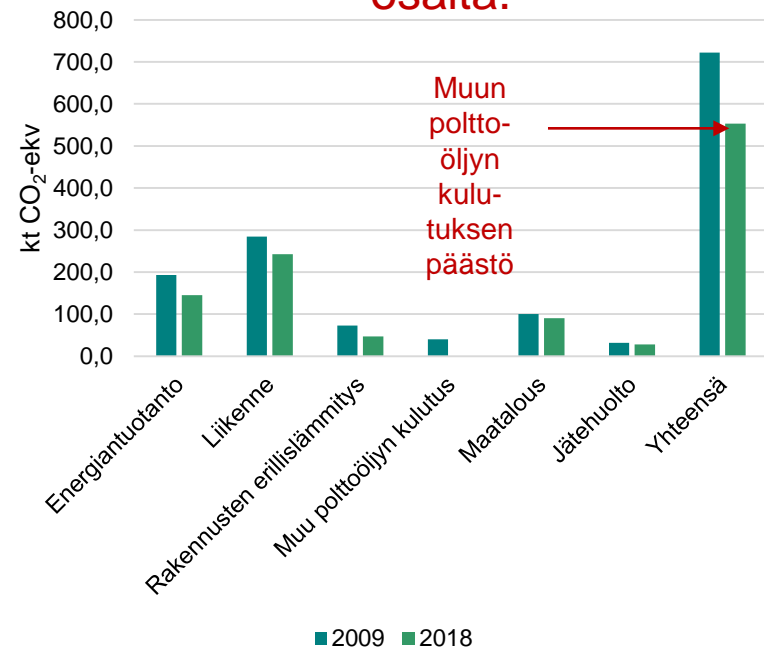

- **Kainuun ilmastotavoitteet arviointi 2020:** Kainuun ilmastostrategiassa asetettiin kolme ilmastotavoitetta, joille määriteltiin seurantaindikaattorit:
 - ❖ Kainuussa vähennetään kasvihuonekaasupäästöjä 25 prosenttia vuoden 2009 tasosta vuoteen 2020 mennessä. Indikaattori: Kasvihuonekaasupäästöt (CO₂-ekv)
 - ❖ Kainuu on liikenteen polttoaineita lukuun ottamatta nettoenergiaomavarainen maakunta vuoteen 2020 mennessä. Indikaattori: Paikallisen uusiutuvan energian osuus energian kokonaiskulutuksesta
 - ❖ Kainuu on valtakunnallisesti merkittävä hiilinielu myös vuonna 2020. Indikaattori: Metsien hiilinielut (CO₂-ekv)

Tavoite 1: Kainuussa vähennetään kasvihuonekaasupäästöjä 25 % vuoden 2009 tasosta vuoteen 2020 mennessä

- Kainuun kasvihuonekaasupäästöt olivat yhteensä 722,1 kt CO₂-ekv vuonna 2009.
- Tavoitteen täyttymiseksi kasvihuonekaasupäästöjen tulisi olla korkeintaan 541,6 kt CO₂-ekv vuonna 2020.
- Energiantuotannon päästöt ovat laskeneet 25 % vuodesta 2009 vuoteen 2018, rakennusten erillislämmityksen 35 %, maatalouden 10 % ja jätehuollon 12 %.

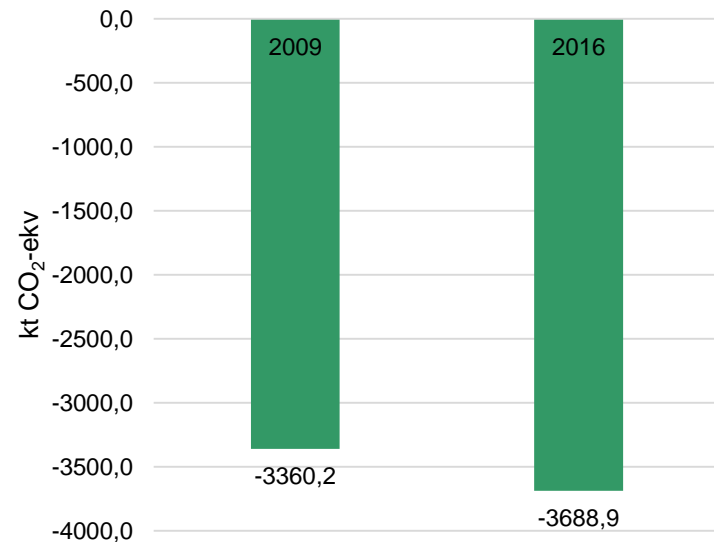
Tulokset alustavia ja osittain puutteellisia vuoden 2018 osalta.

Tavoite 3: Kainuu on valtakunnallisesti merkittävä hiilinielu myös vuonna 2020

Hakkuut on tarpeen pitää korkealla tasolla – hiilinielujen riittävyys samalla turvattava, jos se halutaan pitää tavoitteena

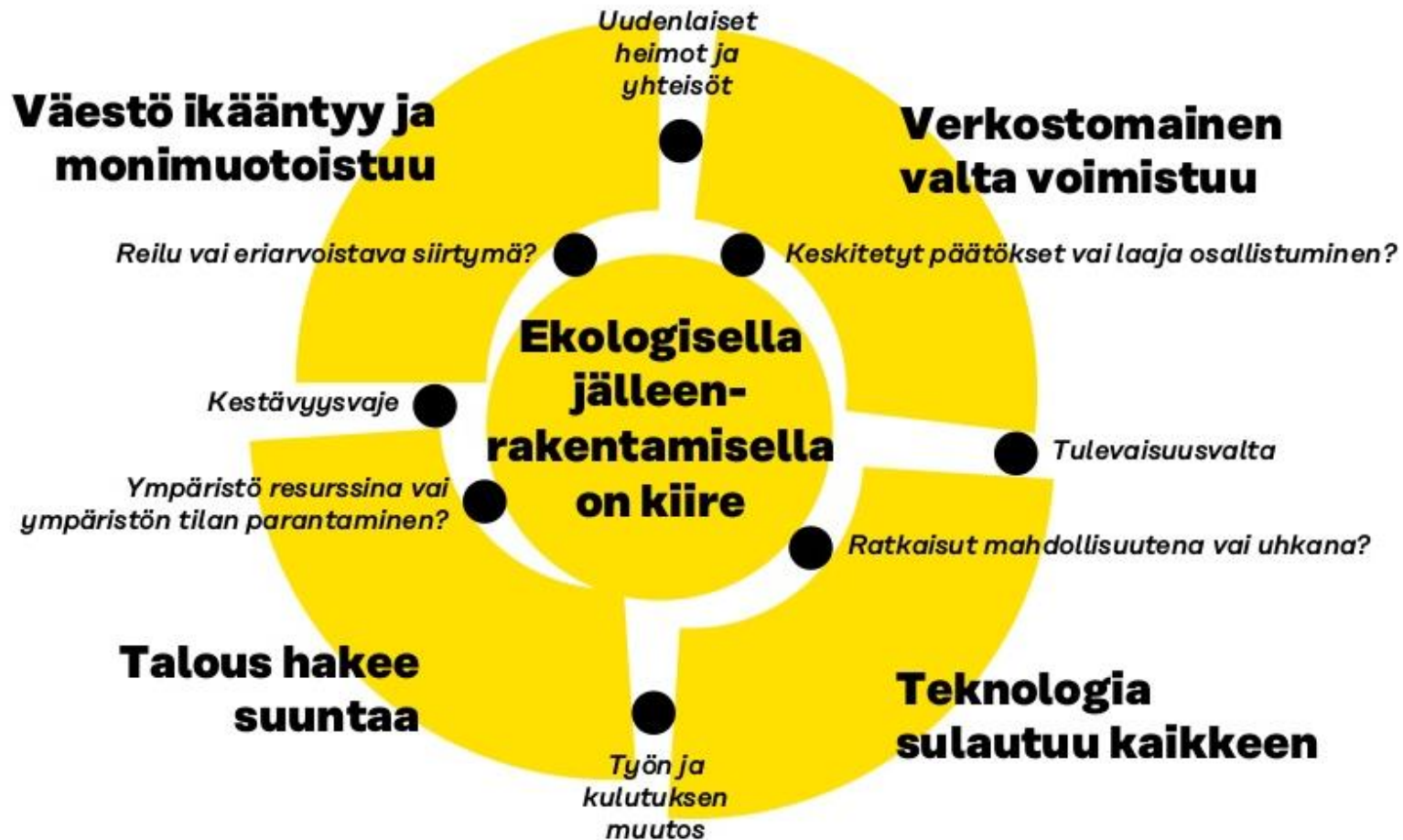
- Hiilinielu oli vuonna 2016 10 % suurempi kuin vuonna 2009.
- **Puuston hiilinielu oli kuitenkin 14 % pienempi kuin vuonna 2009 ja hakkuut Kainuussa ovat kasvaneet vuosittain vuodesta 2016 lähtien.**

Maailman kehityksen megatrendit (Sitra 2020)

Kainuun liitto

SITRA

- Korona sekä talouden ja yhteiskunnan ekologinen rakennemuutos
- Korona ja digiloikka – etäopiskelu, verkkopohjaiset opiskeluratkaisut (perus-, 2. aste, korkeakoulu- ja yliopistoaste) KOKY takaisin virtuaalisena?
- Korona ja digiloikka – etätyö (verkkopohjaiset yritykset, viranomaistehtävät paikkariippumattomiksi – etätyökeskuksia eri kohderyhmille (koko perheelle) Kainuuseen
- Korona ja digiloikka – markkinoinnin ja verkkokaupan digitalisaatio – Kainuun uusi näkyvyys, globaalit markkinat
- Korona ja talouden rakenteet – halutaanko tuotantoketjuja lyhentää ja niiden haavoittuvuutta vähentää – palautuuko, syntyykö uutta tuotantoa Suomeen / Kainuuseen?
- Korona – matkailun muutos – kotimaan matkailu, yksilöllinen kv-matkailu (räätälöidyt korkean lisäarvon matkailupalvelut), haetaan rauhaa, väljyyttä, räätälöityjä palveluja vs. massaturismi?

- Korona – elvytystoimet (investointistrategia: kestävän kehityksen, tuotantoprosessien digitalisoinnin investoinnit)
- Väestön ikääntyminen, väheneminen, osaavan työvoiman saatavuus
- Ilmastonmuutos – ekologinen jälleen rakennus – EU:n green deal - kestävien ratkaisujen tarjoaminen Kainuusta
- Digitalisaatio – tuotantoprosessien 4. teollinen vallankumous – prosessien tehostaminen – uudet työvoima- ja koulutustarpeet digitalisaation korkean lisäarvon niche tuotteet, TKI
- Väestönkehityksen suunta punaisella – suunnan muuttaminen kriittistä
- Korona ja rakenteelliset muutokset – kunta- ja julkisen talouden kustannuspaineet ja paineet kuntarakenteeseen kasvavat – Kainuun maakunta-aseman säilyttämiseen tehtävä töitä, jos se halutaan säilyttää

Vastuullisuus

Asiakaskeskeisyys Turvallisuus
Oikeudenmukaisuus Luottamus

Uudistuminen

Kumppanuus
Avoimuus

Vastuullinen uudistuminen: tulevalla Kainuun maakunnalla tulee olla valmiudet ja rohkeus uudistua proaktiivisesti toimintaympäristön muutoksia ennakoiden mutta vastuullisesti niin, että muutoksen haitallisten vaikutukset minimoidaan (esim. MVA näkökulma)

Mitä haluttua tulevaisuutta rakentavia menestystekijöitä maakuntastrategiaan tulisi nimetä (vahvuuksia joihin rakennetaan tai heikkouksia, jotka korjataan)

Kainuun liitto

positiiviset	negatiiviset/kehitettävää/haasteet
Kainuu -henki	Muuttotappion kääntäminen, asukasmäärä
Tulevaisuuden usko	Elinkeinotoiminnan moninaistaminen
Be happy, onnellisuus	Vahva yrittäjäyys ja osaaminen
Ketteryys, pienuus	Uudet tuottavat investoinnit
Pienuuden ekonomia (mahdollisuus)	Osaamisen vahvistaminen
Kainuu kokoaan suurempi	Terveystilanne
Helppo tulla	Mitä se hyvejää -ajattelu pois
Arkielämän helppous ja turvallisuus	
Arjen elämä (digitaalisuus, arjen helppous, luonto, työ, koulutuksen laatu)	<p>Kainuun tulevaisuuden menestystekijät löytyvät Kainuun pienestä koosta, ketteryydestä, arjen helppoudesta, digitaalisuudesta onnellisuudesta sekä luonnosta ja luonnonvaroista.</p> <p>Haasteita on väestön vähenemisessä, ikärakenteessa, elinkeinotoiminnan yksipuolisuudessa sekä asukkaiden terveydentilassa ja hyvinvointieroissa.</p>
Digitaalisuuden hyödyntäminen	
Tervetulopaketti, toimintamallit, rakentaminen, uudet asukkaat	
Seniiori-ikäiset (hyödyntäminen/kannustaminen, työurien pidentäminen)	
Rikas luonto	
Arktinen luonto	
Luonnonvarojen kestävä hyödyntäminen	
Monipuoliset luonnon antimet tuottaviksi tuotteiksi	

Kainuun vahvimmat menestys- ja vetovoimatekijät, joita tulevan maakuntakonsernin pitäisi pystyä vahvistamaan (Maakuntaudistuksen työntekijä & luot.henk.kysely 5/ 2018)

Kainuun liitto

- **Puhdas ja kaunis luonto** (242 mainintaa)
- Riittävät, laadukkaat ja saavutettavat palvelut eri ryhmille ja palveluiden kehittäminen (123 mainintaa)
- Työpaikkojen lisääminen, työllisyysasteen nostaminen ja tähän kytkeytyen houkuttelevat työpaikat ja hyvinvoiva henkilöstö (121 mainintaa)
- Koulutus ja osaaminen – osaavan työvoiman saatavuus sekä monipuolinen koulutustarjonta ja –mahdollisuudet (119 mainintaa)
- Matkailu, erityisesti luontomatkailu (102 mainintaa)
- Yrittäjyyden edistäminen ja tukeminen, yritystoiminnan edellytysten vahvistaminen (60 mainintaa)
- Hyvä ja toimiva yhteistyö alueen eri toimijoiden kesken, yhdessä tekeminen (49 mainintaa)
- Sujuva ja helppo arki, elämisen laatu (34 mainintaa)
- Positiivinen asenne, tulevaisuudenusko, kehittymishalu, innovatiivisuus (32 mainintaa)
- Turvallisuus (32 mainintaa)

Kainuun suurimmat ongelmat, jotka pitää pystyä ratkaisemaan tai lieventämään (Maakuntaudistuksen työntekijä & luot.henk.kysely 5/ 2018)

Kainuun liitto

- Väestön väheneminen, ikääntyminen ja huoltosuhteen heikkeneminen, muuttotappiot erityisesti nuorista ja työikäisistä (298 mainintaa)
- Työttömyys, yritysten ja työpaikkojen väheneminen (142 mainintaa)
- Palvelujen saatavuuden heikkeneminen (141 mainintaa)
- Pula osaavasta työvoimasta (135 mainintaa)
- Kainuulaisten sairastavuus, syrjäytyminen ja sosiaaliset ongelmat (67 mainintaa)
- Koulutus- ja opiskelumahdollisuuksien kaventuminen (55 mainintaa)
- Saavutettavuus; pitkät etäisyydet kuntien välillä ja muualle Suomeen, tieverkon kunto, heikko julkinen liikenne (41 mainintaa)
- Heikko talous ja elinvoima (39 mainintaa)
- Kainuun heikko imago ja vetovoima (32 mainintaa)
- Alueiden autioituminen ja syrjäseutujen kurjistuminen (31 mainintaa)

- Nykyisen Kainuu-ohjelman kriittiset menestystekijät:
 - ✓ **Osaavan työvoiman** saatavuuden varmistaminen (rekrytoinnit, koulutus, maakuntaan muutto, työllisyysaste)
 - ✓ **Työpaikkojen ja yritysten**, erityisesti kasvuyritysten, säilyttäminen ja määrän lisääminen sekä **investointien** saaminen Kainuuseen
 - ✓ Kainuulaisten terveyden, **hyvinvoinnin**, toimintakyvyn, **aktiivisuuden** ja **osaamisen** parantaminen
 - ✓ **Saavutettavuuden** parantaminen (laaja yhteistyö, ulkoinen ja sisäinen, tietoliikenneyhteydet)
 - ✓ Kainuun **väestömäärän ja -rakenteen kääntäminen positiivisemmaksi** (muuttotappiosta muuttovoittoon, sukupuolirakenteen tasapainottaminen)
 - ✓ **Kestävän kehityksen ja ilmastovastuullisuuden** vahvistaminen
- **Mitä puuttuu? Mikä epäolennaista ja poistettavaksi joutavaa?**
- **Mitä ovat Kainuu-ohjelman strategiset kysymykset, joiden ratkaisussa / kehittämisessä pitää onnistua, jotta Kainuu-ohjelmalla saavutetaan haluttuja vaikutuksia?**

Kehittämisen painopisteet kohti vuotta 2035

1. **Yritystoiminnan kasvua osaamisella, viennillä ja investoinneilla** (mkl. osaavan työvoiman saatavuus)
2. **Toimivat palvelut, vetovoima ja luonnonläheisyys** (KV ja ylimaakunnalliset yhteydet ja vyöhykkeet; Tavoiteltava aluerakenne 2035)
3. **Hyvinvoiva Kainuu** (hyvinvoinnin kehittäminen)
4. **Kainuun kehityksen määrälliset tavoitteet** (mkl. ennakointi ja seuranta)

Mitä puuttuu vuoteen 2040? Mikä on epäolennaista ja poistettavaksi joutavaa?